

ЩОДО СТАНУ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОБЛЕМ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Назарій Миколайович ТАТАРИН,
*кандидат юридичних наук, фахівець відділу
режимно-секретного та документального
забезпечення Львівського державного
університету внутрішніх справ
<http://orcid.org/0000-0002-3888-2104>*

Будь-яка діяльність повинна бути впорядкованою, цілеспрямованою та продуманою. У цьому аспекті не є винятком діяльність з розслідування кримінальних правопорушень, оскільки вирішення організаційних питань, що виникають під час реалізації такої діяльності, є одним з найважливіших напрямів слідчої (криміналістичної) діяльності. Разом із тим належна та надійна організація розслідування кримінальних правопорушень не можлива без попереднього планування досудового розслідування взагалі чи окремих процесуальних дій, здійснення якісного управління та використання ефективних тактико-методичних рекомендацій щодо розслідування взагалі й певних різновидів протиправних діянь. У зв'язку з чим убачається актуальним дослідження концептуальних засад організації та планування розслідування кримінальних правопорушень.

Дослідження концептуальних засад організації та планування розслідування кримінальних правопорушень буде неповним без з'ясування стану наукової розробленості цих питань, адже будь-яке наукове дослідження базується на аналізі наукових позицій до вирішення обраної проблематики та «систематизації теоретичних здобутків» [1, с. 183] у цій галузі знань. Відповідно дослідження будь-якої проблематики повинно бути цілеспрямованим, послідовним, методичним і всебічним. При цьому всі зроблені висновки мають

бути науково обґрунтованими, а значить базуватися на аналізі різнобічних наукових підходів до вирішення обраної проблематики дослідження. Але це складно, а то й узагалі неможливо, зробити без попереднього вивчення стану наукової розробленості предмету дослідження. Це пояснюється тим, що «результати наукових досліджень втілюються в наукових працях (статтях, монографіях, підручниках, дисертаціях і т. д.) і лише потім, після їх всебічної оцінки, використовуються в практиці, враховуються в процесі практичного пізнання і в знятому, узагальненому вигляді включаються в керівні документи» [2, с. 18].

Керуючись вищенаведеним, з метою визначення невирішених і проблемних питань, які виникають під час організації та планування розслідування кримінальних правопорушень, а також окреслення шляхів оптимізації наведеного різновиду діяльності та формування її концептуальних засад обов'язково потрібно дослідити стан наукової розробленості вказаного питання. Бо «огляд джерел дає змогу визначити новий напрям наукового дослідження, його значення для розвитку науки і практики, актуальність теми», а також «вивчення літератури здійснюється не для запозичення матеріалу, а для обдумування знайденої інформації і вироблення власної концепції» [2, с. 77].

Разом із тим вивчення стану наукової розробленості питання про організацію та планування розслідування кримінальних правопорушень як окремий напрям дослідження повинно бути впорядкованим. Це, своєю чергою, дозволить уникнути «примітивності і помилок в аналізі літератури», а дасть можливість систематизувати погляди вчених про сутність, зміст об'єкту та предмета дослідження, погляди вчених з приводу шляхів вирішення досліджуваної проблеми на практиці, труднощі, виявлені в попередніх дослідженнях, чинники й умови ефективного розвитку процесу чи явища в досліджуваній галузі виділеними вченими [2, с. 77]. Іншими словами, мова йде про необхідність обрати критерій для систематизації наукових напрацювань в окресленій галузі знань.

Зокрема, як слушно наголошують С.Е. Важинський і Т.І. Щербак, «сучасний фахівець повинен мати не тільки глибоку професійну підготовку, а й певний обсяг знань у галузі наукових досліджень, що передбачає засвоєння методологічних засад наукової праці, уміння збирати і опрацьовувати інформацію, розробляти програми наукових досліджень, аналізувати одержані результати та оформляти їх у вигляді наукового звіту» [3, с. 7].

При цьому чимала роль відводиться саме діяльності з ретельного вивчення вітчизняних та зарубіжних публікацій у вибраному та суміжних наукових напрямках, що, своєю чергою, є основою для формулювання основної проблеми та в загальних рисах дозволяє визначити очікуваний результат, а значить і з'ясувати зміст проблеми [3, с. 12]. Названий підхід дозволяє забезпечити всебічність наукового дослідження, сформулювати висновки, які базуються на декількох, іноді різних за своєю спрямованістю, позиціях. Більше того, саме різносторонність наукового дослідження дозволяє конкретизувати його предмет і коло питань, які слід обов'язково вивчити та висвітлити. Тому потрібно аналізувати наукові праці, що стосуються як загальних положень, так і окремих аспектів досліджуваної проблематики, та здійснюються на різних рівнях і фахівцями з різних галузей знань.

Відповідно, з'ясовуючи стан наукової розробленості питання про організацію та планування розслідування кримінальних правопорушень, спочатку варто проаналізувати наукові праці, присвячені дослідженню загальних засад здійснення досудового розслідування, а потім – особливостям організації та планування такої діяльності взагалі та в окремих категоріях кримінальних проваджень. З цією метою слід звернутися до наукових напрацювань з таких галузей знань – кримінальний процес, криміналістика, адміністративне право, організація праці. При цьому необхідно здійснити огляд дисертаційних і монографічних праць, посібників, методичних рекомендацій, довідково-оглядових видань, періодичних видань тощо. Наприклад, на монографічному та дисертаційному рівнях проблематика організації та/чи

планування розслідування кримінальних правопорушень знайшла своє висвітлення на сторінках наукових праць Г.А. Хань [4], О.В. Олішевського [5], тощо.

Отже, передумовою визначення невирішених і проблемних питань, які виникають під час організації та планування розслідування кримінальних правопорушень, а також окреслення шляхів оптимізації наведеного різновиду діяльності та формування її концептуальних засад є дослідження стану наукової розробленості вказаного питання шляхом систематизації наукових напрацювань в окресленій галузі знань. Визначення стану наукової розробленості питань організації та планування розслідування кримінальних правопорушень забезпечує впорядкованість і всебічність дослідження окресленої проблематики, оскільки саме різносторонність наукового дослідження дозволяє конкретизувати його предмет і коло питань, які слід обов'язково вивчити та висвітлити.

Список використаних джерел:

1. Павлишин Б. Наукова складова техніко-криміналістичного забезпечення досудового розслідування вбивств. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С. 183–187.
2. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
3. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.
4. Хань Г.А. Теоретичні засади планування та організації розслідування злочинів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Донецьк, 2007. 221 с.
5. Олішевський О.В. Організація розслідування злочинів та її місце у структурі криміналістики: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Харків, 2010. 17 с.